

NÁRODOPIS

ETHNOLOGY

SLOVENSKÝ

SLOVAK

NESTLÉ

2

59 • 2011

ISSN 13335-1303
EV 3355/09
MIČ 49 616
Cena 2,- €

Z OBSAHU

UHEREK, Zdeněk: Etnicita ve výzkumech migrační a krajanské problematiky v Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československé akademie věd

JÁGEROVÁ, Margita: Dojčenie a starostlivosť o novorodenca – štúdium zmien na príklade dvoch generácií matiek

ZELENKOVÁ, Anna: Frank Wollman a výskumy ústnej slovesnosti (inšpiratívny text z minulosti)

MOLDA, Rastislav: Obraz Žida v cestopisných a národopisných dielach štúrovskej generácie

HUBINA, Miloš: Nová komparatistika Williama E. Padena – staronové skúmanie náboženstiev a kultúr

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS (SLOVAK ETHNOLOGY) vychádza päťkrát ročne v Ústave etnológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Prvé štyri čísla každého ročníka sú v slovenskom jazyku, piaté číslo je v anglickom jazyku.

Slovenský národopis prezentuje výsledky výskumu v oblasti etnológie, kultúrnej/sociálnej antropológie a príbuzných disciplín. Príspevky uverejnené v časopise sú teritoriálne orientované na územie Slovenska a región Strednej Európy, zamerané sú na analýzu sociálnych javov založenú na dátach získaných prostredníctvom terénneho výskumu. Redakcia časopisu preferuje príspevky analytického, teoretického alebo syntetizujúceho charakteru, ktoré prispievajú k aktuálnym diskusiám v sociálnych vedách. Tematicky je časopis zameraný najmä (nie však výhradne) na etnický, kultúrny a historic ký vývin v Strednej Európe, na sociálne a kultúrne aspekty ekonomickej a politickej transformácie, na modernizačné procesy v urbánnom i rurálnom prostredí, na etnickú a menšinovú problematiku, na problémy kultúrneho dedičstva v európskom kontexte, ako aj na dejiny spoločenskovedných disciplín. Okrem problémovo orientovaných vedeckých štúdií časopis uverejňuje tiež materiálové štúdie, recenzie a anotácie kníh, rozhovory, diskusné príspevky a správy o dianí v sociálnych vedách.

Časopis poskytuje priestor na diskusie o kľúčových problémoch v sociálnych vedách, ako aj na kritické komentáre k publikovaným príspevkom. Uverejnené štúdie prešli obojstranne anonymným oponentským konaním, oponenti sa vyberajú z medzinárodného okruhu odborníkov.

HLAVNÁ REDAKTORKA

Gabriela Kiliánová

PREKLADY

John Minahane (do angličtiny)

REDAKCIA

Tatiana Bužeková
Michaela Ferencová
Tatiana Podolinská
Vladimír Potančok

JAZYKOVÉ KOREKTÚRY

Zora Vanovičová (slovenčina)

GRAFICKÁ ÚPRAVA A PRÍPRAVA DO TLAČE

Eva Kovačevičová-Fudala

REDAKČNÁ RADA

Marta Botíková, Dušan Deák, Ľubica Droppová, Bernard Garaj, Hana Hlôšková, Martin Kanovský, Eva Krekovičová, Jan Krist (ČR), Peter Salner, Zdeněk Uherek (ČR), Miroslav Válka (ČR), Iveta Zuskinová

REDAKČNÝ OKRUH

Regina Bendix (Georg August University of Göttingen, Germany), Michal Buchowski (Adam Mickiewicz University of Poznań, Poland), Ingrid Slavec Gradišnik (Slovenian Academy of Sciences and Arts, Slovenia), Ullrich Kockel (University of Ulster, United Kingdom), Vladimir Penchev (Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria), Dragana Radojičić (Serbian Academy of Sciences and Arts, Serbia), Klaus Roth (Ludwig Maximilian University of Munich, Germany), Davide Torsello (University of Bergamo, Italy), Helena Wulff (University of Stockholm, Sweden), Elena S. Uzeneva (Russian Academy of Sciences, Russia)

OBÁLKA

Dobová reklama na umelú detskú mliečnu výživu Nestlé, prvá polovica 20. storočia (zo zbierok Múzea obchodu v Bratislave). Obal detskej výživy Sunar. K štúdii M. Jágerovej.

Slovenský národopis je evidovaný v medzinárodných bibliografických databázach:
MLA, CEEOL, Ulrich's, Willings, CEJSH a ERIH (impaktovaná databáza ESF)

OBSAH

EDITORIAL

- PODOLINSKÁ, Tatiana: Editorial • 140

ŠTÚDIE

- UHEREK, Zdeněk: Etnicita ve výzkumech migrační a krajanské problematiky v Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československé akademie věd • 141
 JÁGEROVÁ, Margita: Dojčenie a starostlivosť o novorodenca – štúdium zmien na príklade dvoch generácií matiek • 155

MATERIÁLY

- ZELENKOVÁ, Anna: Frank Wollman a výskumy ústnej slovesnosti (inšpiratívny text z minulosti) • 176
 MOLDA, Rastislav: Obraz Žida v cestopisných a národopisných dielach štúrovskej generácie • 184

DISKUSIA

- HUBINA, Miloš: Nová komparatistika Williama E. Padena – staronové skúmanie náboženstiev a kultúr • 197

ROZHĽADY – SPRÁVY – GLOSY

- K sedemdesiatke PhDr. Mojmíra Benžu, PhD. (Rastislava STOLIČNÁ) • 206
 K významnému jubileu PhDr. Gabriely Kiliánovej, CSc. (Eva KREKOVIČOVÁ) • 211
 Zdravica k jubileu PhDr. Petra Salnera, DrSc. (Daniel LUTHER) • 217

- Konferencia metodistickej cirkev o misiách v rómskych komunitách (Tomáš HRUSTIČ) • 219
 Konferencia Proměny genderové kultury české společnosti 1948 – 1989 (Barbora MIŠÁKOVÁ) • 221
 Seminár Sociokultúrna zmena a adaptívne stratégie v kontexte spoločenskej transformácie (Ľudmila HRUSTIČOVÁ) • 223
 Na margo výstavy Deň žien vo Viedni (Katarína POPELKOVÁ) • 225
 Projekt ETNOFOLK: „Preservation and Enhancement of Folk Culture Heritage in Central Europe“ (Daniel LUTHER) • 227

RECENZIE – ANOTÁCIE

- Ján Michálek (Ed.): Gemer – Malohont. Národopisná monografia (Peter SLAVKOVSKÝ) • 229
 Petr Lozoviuk (Ed.): Grenzgebiet als Forschungsfeld. Aspekte der ethnografischen und kulturhistorischen Erforschung des Grenzlandes (Katarína POPELKOVÁ) • 231
 Joanna Goscyńska: Synowie słowa. Myśl mesianistyczna w słowackiej literaturze romantycznej (Marcela BEDNÁROVÁ) • 234
 Terézia Balogh-Horváth (Ed.): Tibori János: Békéscsabai népi szóttesminták (Olga DANGLOVÁ) • 236
 Renáta Bojničanová, Salustio Alvarado (Ed.): Las tradiciones folclóricas en la cultura de los pueblos eslavos (Bohdan ULAŠIN) • 237
 Eduard Nižňanský: Nacizmus, holokaust, slovenský štát (Peter SALNER) • 240

Terézia Kvapilová: O sící a žací, svátkoch aj pátkoch Závodzanú (Zora VANOVÍČOVÁ)	• 241
Antonín Dufek (Ed.): Erwin Raupp – Moravská Hellas 1904 (Ján BOTÍK)	• 242
Júlia Knapcová, Soňa Jamečná: Čo vŕšok prejdeš, to iný kraj nájdeš – ľudový odev mikroregiónu Terchovskej doliny (Katarína BELEČKOVÁ)	• 244
Ondrej Herec: Dobre organizovaný netvor (Linda ŠIMEKOVÁ)	• 246
Tünde Minorics: A maszk mögött. A mohácsi busójárás és a busók világa (Izabela DANTEROVÁ)	• 247
Viera Groznerová: Symetrie života; Andrea Goddington: Židovka (Peter SALNER)	• 248

CONTENTS

EDITORIAL

- PODOLINSKÁ, Tatiana: Editorial • 140

ARTICLES

- UHEREK, Zdeněk: Ethnicity in Research Work on the Migration and Compatriot Questions by the Institute for Ethnology and Folkloristics of the Czechoslovak Academy of Sciences • 141
- JÁGEROVÁ, Margita: Breastfeeding and Newborn Care – a Study of Change as Exemplified by Two Generations of Mothers • 155

RESEARCH REPORTS

- ZELENKOVÁ, Anna: Frank Wollman and Research Work on Oral Literature (an inspirational text from the past) • 176
- MOLDA, Rastislav: The Picture of the Jew in Travelogues and Ethnographic Works of the Štúr Generation • 184

ESSAYS / DISCUSSION / OVERVIEWS

- HUBINA, Miloš: The New Comparatistics of William E. Paden – Reviving the Exploration of Religions and Cultures • 197

NEWS

- For the Seventieth Birthday of PhDr. Mojmír Benža, PhD. (Rastislava STOLIČNÁ) • 206
- For an Important Jubilee of PhDr. Gabriela Kiliánová, CSc. (Eva KREKOVIČOVÁ) • 211
- Jubilee Greetings for PhDr. Peter Salner, DrSc. (Daniel LUTHER) • 217
- Methodist Church Conference on Missions in the Roma Communities in Budapest (Tomáš HRUSTIČ) • 223

- Conference on the Transformation of Gender Culture in Czech Society 1948 – 1989 in Prague (Barbora MIŠÁKOVÁ) • 221
- Seminar on Sociocultural Change and Adaptive Strategies in the Context of Social Transformation (Ľudmila HRUSTIČOVÁ) • 223
- Marginal Note on the Women's Day Exhibition in Vienna (Katarína POPELKOVÁ) • 225
- The ETNOFOLK Project: 'Preservation and Enhancement of Folk Culture Heritage in Central Europe' (Daniel LUTHER) • 227

BOOK REVIEWS / REVIEW ESSAYS

- Ján Michálek (Ed.): Gemer – Malohont. Národopisná monografia (Peter SLAVKOVSKÝ) • 229
- Petr Lozoviuk (Ed.): Grenzgebiet als Forschungsfeld. Aspekte der ethnografischen und kulturhistorischen Erforschung des Grenzlandes (Katarína POPELKOVÁ) • 231
- Joanna Goscyńska: Synowie słowa. Myśl mesjanistyczna w słowackiej literaturze romantycznej (Marcela BEDNÁROVÁ) • 234
- Terézia Balogh-Horváth (Ed.): Tibori János: Békéscsabai népi szőttessminták (Olga DANGLOVÁ) • 236
- Renáta Bojničanová, Salustio Alvarado (Ed.): Las tradiciones folclóricas en la cultura de los pueblos eslavos (Bohdan ULAŠIN) • 237
- Eduard Nižnanský: Nacizmus, holokaust, slovenský štát (Peter SALNER) • 240
- Terézia Kvapilová: O sící a žací, svátkoch aj pátkoch Závodzanú (Zora VANOVÍČOVÁ) • 241
- Antonín Dufek (Ed.): Erwin Raupp – Moravská Hellas 1904 (Ján BOTÍK) • 242
- Júlia Knapcová, Soňa Jamečná: Čo vŕšok prejdeš, to iný kraj nájdeš – ľudový odev mik-

- roregiónu Terchovskej doliny (Katarína BE-
LIČKOVÁ) • 244
- Ondrej Herec: Dobre organizovaný netvor
(Linda ŠIMEKOVÁ) • 246
- Tünde Minorics: A maszk mögött. A mohácsi
busójárás és a busók világa (Izabela DAN-
TEROVÁ) • 247
- Viera Groznerová: Symetrie života; Andrea
Goddington: Židovka (Peter SALNER) • 248

EDITORIAL

Číslo 2/2011 *Slovenského národopisu* vychádza ako voľnotematické. Jeho skladba je preto pomerne pestrá, čo do obsahu i povahy jednotlivých príspevkov.

Publikovaná štúdia Zdeňka Uhreka je akýmsi voľných nadviazaním na monotematické číslo *Slovenského národopisu* z minulého roku (4/2011), ktoré sa venovalo dejinám etnológie ako vednej disciplíny na Slovensku. Komparáciou dvoch knižných publikácií Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československej akademie vied Z. Uhrek poukazuje na odlišné metodologické koncepty zostavovateľov oboch publikácií. Demonštruje tak, že tieto (či už priznané alebo nepriznané) koncepty ovplyvnili nie len interpretačnú povahu autorských výpovedí, ale tiež povahu terénnych a archívnych výskumov (t. j. povahu vstupných dát, ak sa chceme vyhnúť termínu „fakty“). Štúdia Margity Jágerovej vychádza z vlastného terénneho výskumu autorky zamieraného na výskum postojov k dojčeniu detí u dvoch generácií žien. Okrem pramenného materiálu tak Jágerová demonštruje nielen významný posun v zmene postojov k materstvu u predrevolučnej a porevolučnej generácie žien, ale tiež závažnú diskontinuitu v medzigeneračnom prenose týchto postojov („z matky na dcéru“). Ako ukazuje Jágerovej kvalitatívny výskum, dnešná generácia žien je viac ovplyvnená súčasou sociálnou reprezentáciou materstva ako rodinnými vzormi, ktoré sa identifikujú so sociálnou prezentáciou materstva z minulosti.

V rubrike Materiály prispieva Anna Zelenková k problematike výskumov ústnej slovesnosti, pričom približuje tiež postavu Franka Wollmana. Rastislav Molda analyzuje obraz Žida v cestopisných a národopisných dielach štúrovskej generácie. Autor v príspevku ukazuje, ako tento obraz prispel nielen k utvrdeniu, ale i ďalšiemu šíreniu stereotypného vyobrazovania tejto etnickej a náboženskej minorite v slovenskom prostredí.

Miloš Hubina v diskusnom príspevku približuje na Slovensku menej známy koncept „novej komparatistiky“ Williama E. Padena, ktorý stojí niekde na rozhraní „komparatistiky“ a „kognitivizmu“. Autor pritom vychádza z doteraz na Slovensku nepublikovaného prekladu najnovšej práce W. E. Padena, ktorý práve pripravuje do tlače.

Posledné dve rubriky čísla zostali vyhradené pre najnovšie rozhľady, správy a recenzie aktuálnych publikácií.

TATIANA PODOLINSKÁ

Vydáva Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied
Adresa redakcie:
Klemensova 19
813 64 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: slovensky.narodopis@savba.sk

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma:
Slovak Academic Press, Ltd.
P.O. Box 57, Nám. Slobody 6
810 05 Bratislava
Slovakia
e-mail: sap@sappress.sk

Tlač: ETERNA Press, s.r.o.

Elektronická verzia prístupná na:
<http://www.sappress.sk>
<http://www.uet.sav.sk/slovenskynarodopis.htm>
Registračné číslo: 7091

SLOVAK ETHNOLOGY
Journal of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences
Vol. 59, 2011, Number 2
Address of the Editorial Office:
Ústav etnológie SAV, Klemensova 19,
813 64 Bratislava, Slovakia, e-mail: slovensky.narodopis@savba.sk

Distributed by:
Slovak Academic Press, Ltd., P.O. Box 57, Nám. slobody 6,
810 05 Bratislava, Slovakia, e-mail: sap@sappress.sk
and
SLOVART G.T.G. Ltd., Krupinská 4,
P.O. Box 152, 852 99 Bratislava, Slovakia

NÁRODOPIS ETHNOLOGY

SLOVENSKÝ SAK

Dobrý starý známý v novém rouše